

Справа «Лінд проти Росії» ("Lind v. Russia")

У рішенні, ухваленому 6 грудня 2007 року у справі «Лінд проти Росії», Суд постановив, що:

- було порушено ст. 3 Конвенції (заборона нелюдського чи такого, що принижує людську гідність, поводження) стосовно умов перебування заявника під вартою;
- мало місце порушення ч. 3 ст. 5 Конвенції (право на свободу та особисту недоторканність) стосовно часу перебування під вартою заявника;
- мало місце порушення ст. 8 Конвенції (право на повагу до приватного і сімейного життя).

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд призначив сплатити заявнику 15 000 євро як компенсацію моральної шкоди.

Обставини справи

Заявник Владімір Яіповіч Лінд, 1981 р. н., є громадянином Росії та Данії і проживає у м. Санкт-Петербурзі (Росія). Він є членом Національної більшовицької партії (далі – НБП).

14 грудня 2004 року близько 40 членів НБП захопили вестибюль будівлі Адміністрації Президента Росії у м. Москві та зачинились там на першому поверсі. Вони вимагали зустрічі з Президентом, Головою його Адміністрації п. Сурковим та радником з економічних питань п. Іларіоновим. Захоплювачі також кинули з вікон кілька пропагандистських листівок, в яких були зазначені 10 основних, на їхню думку, порушень Президентом Конституції Росії та містився заклик до його відставки. Через півтори години міліція виламала двері й арештувала членів НБП, які при цьому не чинили їй опору.

У результаті цього інциденту 21 грудня 2004 року заявник був звинувачений у спробі насильницького повалення державної влади та умисному знищенні й пошкодженні державного майна.

16 грудня 2004 року Хамовнічеській районний суд м. Москви ухвалив рішення про взяття п. Лінда під варту, мотивуючи це підозрою у вчиненні ним особливо небезпечного злочину, відсутністю в нього постійного місця проживання у м. Москві, а також тим, що він є громадянином Данії. При цьому суд висловив занепокоєння тим, що, перебуваючи на волі, п. Лінд міг би повторно вчинити злочин, уникнути покарання шляхом переховування чи втрутитись у розслідування справи або залякати свідків у справі. Заявник не погодився з таким рішенням і оскаржив його в апеляційному суді. При цьому п. Лінд наголошував на тому, що районний суд не навів жодних фактів, які б виправдовували взяття його під варту. 3 лютого 2005 року Московський міський суд скасував рішення про взяття заявника під варту.

Заявник утримувався у слідчому ізоляторі № IZ-77/2 м. Москви. У двох камерах, в яких п. Лінд перебував до кінця квітня 2005 року, на кожного із затриманих припадало менше ніж 3 м² площі, а в третій камері, де заявник утримувався аж до моменту звільнення у грудні 2005 року, в нього було лише 2,1 м² особистої площі. Пан Лінд був змушений перебувати у кожній із камер цілодобово, маючи лише 1 годину в день на прогулянку.

Заявник стверджував, що ці камери кишіли тарганами і вошами, не провітрювались та були задущливими і задимленими. Перегородка, яка відокремлювала туалет від решти площі камери, не забезпечувала достатньої приватності осіб, а штучне світло ніколи не вимикалось. Площа дворику для прогулянок ув'язнених становила лише 15 м². Їжі для ув'язнених не вистачало. А душ дозволялось приймати лише раз на тиждень протягом 10 хвилин.

Незважаючи на те, що заявник хворів на хронічний гломерулонефрит (захворювання нирок) та потребував постійної медичної допомоги, він її не отримував. 18 та 25 липня 2005 року п. Лінд скаржився на біль у нирках та просив провести лікарське обстеження, але його прохання залишилось без відповіді.

У вересні 2005 року заявник попросив дозволу на кількадечне звільнення задля зустрічі зі своїм батьком, п. Яапом Ліндом, який вмирав від раку та якому була призначена евтаназія на 29 вересня 2005 року. Данський посол підтримав це прохання п. Лінда. Однак 27 вересня 2005 року Тверський районний суд м. Москви відхилив його на підставі того, що заявник, як громадянин Данії може спробувати уникнути покарання шляхом переховування чи втрутитись у розслідування справи. 28 вересня 2005 року п. Лінду за кошти посольства Данії у Росії було дозволено поспілкуватись із своїм батьком по телефону. Заявнику дозволили розмовляти зі своїм батьком лише російською мовою, а коли минула хвилина розмови, працівники слідчого ізолятора без попередження її перервали. 29 вересня 2005 року п. Яап Лінд помер від евтаназії.

8 грудня 2005 року Тверський районний суд м. Москви звинуватив заявника в участі у масових заворушеннях та засудив його до трьох років ув'язнення умовно та двох років випробувального терміну. Пана Лінда було звільнено відразу після винесення судом цього рішення.

Зміст рішення суду

Заявник скаржився на строк його досудового арешту, нелюдські умови тримання під вартою та на заборону відвідати свого батька перед смертю. При цьому заявник посилався на ст. 3, ч. 3 ст. 5 та ст. 8 Конвенції.

Суд зауважив, що оскільки заявник був змушений жити, спати та користуватись туалетом в одній камері зі стількома співкамерниками, то це перевищувало неминучий рівень страждань засуджених, які утримуються у звичайних умовах, та було достатнім для того, аби

викликати в нього стрес, почуття страху, болі й неповноцінності, що могло бути принизливим для нього.

Також Суд зауважив, що заявник страждав на хронічну хворобу нирок, але медичної допомоги йому не було надано.

Суд дійшов висновку про те, що місцева влада, утримуючи п. Лінда у переповнених камерах та відмовляючи йому у наданні медичної допомоги, порушила вимогу ст. 3 Конвенції про заборону нелюдського чи такого, що принижує людську гідність, поводження.

Суд вважає, що місцеві суди, не навівши конкретних фактів, які б виправдовували взяття заявника під варту, не вирішивши питання про застосування альтернативних заходів примусового характеру та посилаючись у своїх рішеннях винятково на серйозність звинувачень, продовжили строк утримання заявника під вартою на підставах, які хоча й були «відповідними», але не «достатніми». Таким чином, тут мало місце порушення ч. 3 ст. 5 Конвенції.

Суд звернув увагу на те, що з мотивів поваги до сімейного життя п. Лінда влада, відмовивши йому у звільненні з-під варти, мала би запропонувати інший спосіб попрощатися з батьком. Заявнику була надана можливість поговорити по телефону із п. Яапом Ліндом, але лише російською мовою і протягом однієї хвилини, після чого телефонна розмова була перервана адміністрацією слідчого ізолятора. Уряд не надав пояснень причин такого вчинку. Суд вважає, що п. Лінду не було достатньо однієї хвилини, щоб попрощатися зі своїм помираючим батьком, до того ж мовою, яку він заледве розумів. Після цього влада не запропонувала заявнику жодного іншого способу попрощатись зі своїм батьком. Відтак Суд постановив, що мало місце порушення права на повагу до сімейного життя заявника, передбачене ст. 8 Конвенції.